

потрібно негайно вирішувати, наближаючи таким чином Україну до світового співтовариства.

СУДОВА ПРАКТИКА ПРИ ПРИТЯГНЕННІ ОСІБ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ В'ЇЗДУ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНУ ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ ТА ВИЇЗДУ З НЕЇ

*Кушнір Ярослав Олександрович,
старший викладач кафедри конституційного, адміністративного
та міжнародного права факультету правоохоронної діяльності
Національної академії Державної прикордонної служби імені Богдана Хмельницького*

«Україна згідно з Конституцією України є суверенною і незалежною державою. Суверенітет України поширюється на всю її територію, яка в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканою. Перебування на території України підрозділів збройних сил іншої держави з порушенням процедури, визначеної Конституцією та законами України, Гаазькими конвенції 1907 року, IV Женевською конвенцією 1949 року, а також всупереч Меморандуму про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї 1994 року, Договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією 1997 року та іншим міжнародно-правовим актам є окупацією частини території суверенної держави Україна та міжнародно протиправним діянням з усіма наслідками, передбаченими міжнародним правом.»

Зазначена вище преамбула закону України від 15 квітня 2014 р. « Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України особливого правового режиму на цій території»³⁹⁰ стала результатом законодавчого оформлення, обґрунтуванням та вирішення

³⁹⁰ Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України особливого правового режиму на цій території: Закон України від 15 квітня 2014 р. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>) (дата звернення 22.04.2019р.).

державою об'єктивно існуючої кризової ситуації – анексії Автономної Республіки Крим та актів збройної агресії Російської Федерації. Реалізуючи свою прерогативу на застосування примусу, у Прикінцевих та перехідних положеннях цього Закону було встановлено кримінальну та адміністративну відповідальність за порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї.

Даний факт було неоднозначно сприйнято у наукових колах вітчизняних вчених-правознавців. Ми підтримуємо думку вчених щодо невдалої юридичної конструкції даної норми, яка свої наслідком створила базис для судово-слідчих помилок у правозастосуванні через те, що відмежування суміжних діянь порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію та виїзду з неї з точки зору застосування до винних осіб адміністративної чи кримінальної відповідальності полягає у наявності спеціальної мети. Саме мета «завдання шкоди інтересам держави» надає діянню достатньої суспільної небезпечності для перенесення його з площини адміністративної відповідальності в сферу координат кримінальної відповідальності. Даний факт свідчить про необґрунтоване розширення дискреційних повноважень правоохоронних органів, оскільки кардинально різна оцінка одного й того самого діяння, вибіркоче застосування норм права є загрозою порушення прав і свобод людини та громадянина.

Аналізуючи судову практику застосування судами ст.332-1 КК України, приходимо до висновку, що вказана стаття не має особливої розповсюдженості, а судові рішення, які набрали законної сили викликають питання про їх законність, обґрунтованість та вмотивованість.

Так, наприклад, Красноармійським районним судом Донецької області за ч.1 ст. 332-1 ККУ засуджено підприємця, який в середині травня 2015 року вирішив придбати ним на підконтрольній державній владі території України промислові товари перевезти належним йому транспортним засобом «Фольксваген Транспортер Т-5» поза визначеними «Тимчасовим порядком» контрольними пунктами в'їзду-виїзду за лінію розмежування до тимчасово

окупованої території Донецької області. При цьому у вирокі сказано, що підприємець вчинив ці дії з корисливих мотивів та «з метою одержання прибутку шляхом їх подальшого продажу на цій території», але «усвідомлював, що своїми діями заподіює шкоду інтересам держави у вигляді позбавлення права її уповноважених представників здійснювати контроль за переміщенням в районі проведення антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей вздовж лінії зіткнення у межах цих областей осіб, транспортних засобів та вантажів (товарів)».³⁹¹

Як слушно зазначив Антипов В.І., усвідомлення заподіяння шкоди – це зовсім не мета заподіяння шкоди. Якщо ж ототожнювати ці ознаки вини, слід погодитися з тим, що всі особи, незалежно від їх дійсних мотивів та мети (наприклад, мета взяти участь у похованні родича) діють з метою заподіяння шкоди інтересам держави, якщо вони в порушення встановленого порядку в'їжджають чи виїжджають з тимчасово окупованої території України, що на думку професора, з якою ми погоджуємось є об'єктивним ставленням у вину.³⁹²

Кількість судових рішень у формі вироків за ст. 332-1 КК України за період з 2018 року по 22.04.2019 року обчислюється 4 вирокіми:

1) Вирок Херсонського міського суду від Херсонської області від 25.10.2018 року у Справі №766/19589/18, відповідно до якого Особу визнано винною у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.2 ст.332 та ч.1 ст. 332-1 ККУ. Мета завдання шкоди інтересам держави проявилась «у вигляді підриву внутрішнього та міжнародного авторитету державних органів України та української держави в цілому в умовах військової агресії з боку Російської Федерації та анексії АР Крим, шляхом публічного потурання міжнародного та національного законодавства».

2) Вирок Херсонського міського суду від Херсонської області від 04.09.2018 року у Справі № №766/16055/18 відповідно до якого Особу визнано

³⁹¹ Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua>. (дата звернення 22.04.2019р.).

³⁹² Антипов В.І. Кваліфікація порушень порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї. *Юридична Україна*. 2015. № 10-12. С. 131-139.

винною у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч.2 ст.332 та ч.1 ст. 332-1 ККУ. Мета завдання шкоди інтересам держави проявилась «у вигляді підриву внутрішнього та міжнародного авторитету державних органів України та української держави в цілому в умовах військової агресії з боку Російської Федерації та анексії АР Крим, шляхом публічного потурання міжнародного та національного законодавства».

3) Вирок Дружківського міського суду Донецької області від 19.06.2018 року у Справі № 229/1437/16-к згідно з яким Особу визнано винуватою у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч.3ст.369; ч.5ст.27,ч.3 ст.15,ч.1 ст.332-1 ККУ, де спеціальну мету визначено як: «з метою заподіяння шкоди інтересам держави, а саме поставки в порушення Порядку поза пунктами в'їзду/виїзду продуктів харчування на тимчасово непідконтрольну територію України, з метою порушення встановленого Державою контролю за переміщенням транспортних засобів, вантажів на непідконтрольну територію.

4) Вироком Орджонікідзевського районного суду м. Маріуполь Донецької області від 17.09.2018 року у справі № 221/2636/17 Особу визнано винуватою у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ст. 258-3 ч. 1, 263 ч. 1, 332-1 ч.1 ККУ. Спеціальна мета встановлена як: «з метою заподіяння шкоди інтересам держави Україна шляхом участі у незаконному збройному формуванні терористичної організації «ДНР»».

Отже, резюмуючи наше дослідження, можемо прийти до висновку, що питання дослідження особливостей призначення покарання за порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію та виїзду з неї є досить актуальним. Це пов'язано з безумовно незначною кількістю судових рішень за ст. 332-1 КК України та складністю застосування цієї статті. Вихід із даної проблеми нами вбачається у наступних варіантах: конкретизація поняття державний інтерес в цілому; конкретизація поняття державний інтерес лише в рамках ст. 332-1 КК; формулювання матеріального складу злочину ст. 332-1 КК для визначення і конкретизації, в чому ж саме полягало завдання шкоди

інтересам держави; розроблення практичних рекомендацій для судово-слідчих працівників.

СТРАТЕГІЯ ЄС В СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ

*Лагойда Тетяна Володимирівна,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри трудового, земельного та господарського права
Хмельницького університету управління та права*

Інтеграція України в європейський правовий простір вимагає повномасштабного реформування правової системи на основі принципів, що сформувалися на загальноєвропейському рівні. Проводячи дані реформи, необхідно враховувати міжнародні та європейські стандарти і позитивний досвід зарубіжних держав. Однією із пріоритетних сфер, нормативи якої потребують кореляції відповідно до європейських вимог є екологічна сфера. Особливе значення має уніфікація та дотримання правових приписів в сфері забезпечення екологічних прав громадян.

Повага та захист прав людини є одним із керівних напрямів діяльності й Європейського Союзу відповідно до цілей та принципів цієї організації, закріплених в установчих договорах. Будь-яка європейська країна, яка дотримується принципів свободи, демократії, поваги до прав людини та основних свобод, а також верховенства права, може звернутися до ЄС із заявою про членство, як це передбачено статтями 6 та 49 Договору про Європейський Союз³⁹³. Критерії, яким мають відповідати країни-кандидати на вступ до Європейського Союзу (Копенгагенські критерії), були схвалені на засіданні Європейської Ради у Копенгагені у червні 1993 р. Згідно з ними членство в ЄС під кутом зору політичних стандартів вимагає від країни-кандидата

³⁹³ Лісабонські консолідовані договори про Європейський Союз і функціонування Європейського Союзу. *Право Європейського Союзу* : підруч. / за ред. В. І. Муравйова. К., 2011. С. 527-691.